

Enstitüsü: Lisansüstü Eğitim Entitüsü

Anabilim Dalı: Temel Eğitim

Programı: Okul Öncesi Eğitimi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet Toran

Eş Danışman: Doç. Dr. Taibe Kulaksız Sabbagh

Tez Türü ve Tarihi: Yüksek Lisans – Haziran 2024

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ ALAN ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNİN DİJİTAL EBEVEYNLİK FARKINDALIKLARI VE EBEVEYN MEDYA ARABULUCULUĞU PROFİLİNİN ANNE-BABA ÇOCUK İLİŞKİSİNE ETKİSİ

Muammer Enes Bayar

ÖZET

Ebeveyn-çocuk ilişkisinin kalitesini belirleyen birçok faktör vardır. Dijital çağda aile ilişkileri teknolojinin etkisiyle değişmekte ve geleneksel yapılardan uzaklaşmaktadır. Bu durum ebeveynlerin, çocuklarının gelişimine ilişkin anlayışlarını ve dijital ortamlarda nasıl etkileşim kuracaklarına ilişkin bilgilerini yeniden gözden geçirmelerini gerektirmektedir. Ebeveynler çocuklarına ilgili teknolojik becerileri öğretme yöntemlerini ve dijital araçlarla nasıl etkileşime gireceklerini öğrenmelidir. Bu sayede hem çocuklarına teknoloji kullanımı konusunda destek olabilirler hem de aile içinde ortaya çıkabilecek çatışmaların önüne geçebilirler. Buradan hareketle bu çalışmadaki ilk amaç, dijital ebeveynlik farkındalığı, medya arabuluculuğu ve ebeveyn çocuk ilişkisinin demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi olup ikinci amaç ise okul öncesi dönemdeki ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalıkları ile ebeveyn-çocuk ilişkisi arasında medya aracılık davranışlarının aracılık etkisinin incelenmesi olarak belirlenmiştir.

Çalışma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeline göre yürütülmüştür. Çalışmada uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çocuğu okul öncesi eğitim almakta olan 327 ebeveyn araştırmaya katılmıştır. Çalışmaya katılan ebeveynlere, demografik bilgi formu, Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği (DEFÖ), Erken

Çocukluk Ebeveyn Medya Aracılık Ölçeği (MAÖ) ve Çocuk Anababa İlişki Ölçeği (ÇAI) uygulanmıştır. Veriler, t-testi, ANOVA, korelasyon ve aracılık testleri kullanılarak analiz edilmiştir. Buna göre, ebeveynlerin cinsiyetine, çalışma durumuna, yaşına ve günlük internet kullanım sürelerine göre MAÖ ve ÇAI de anlamlı bir farklılaşma olmazken DEFÖ'nün olumsuz model olma alt boyutunda anlamlı bir farklılaşma olduğu bulgulanmıştır. Ebeveynlerin eğitim durumlarına göre ise hiç bir ölçekte farklılaşma olmadığı görülmüştür. Ayrıca çocuğun doğum sırasına göre sadece MAÖ'de anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir. MAÖ ile ÇAI arasında ve MAÖ ile DEFÖ'nün alt boyutları arasında bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. GLM Arabuluculuk Modeli testi ile DEFÖ ve ÇAI arasında MAÖ'nün aracılığı analiz edilmiştir. Model analizi neticesinde, ÇAI ile DEFÖ'nün tüm alt boyutları arasında MAÖ'nün kısmi aracılık yaptığı bulgusuna ulaşılmıştır. Çalışma bulguları değerlendirildiğinde, ebeveynlerin medya arabuluculuk davranışlarını geliştirmeleri hem dijital ebeveynlik farkındalıklarını artıracak hem de çocuk ile olan ilişkilerini olumlu yönetebilmelerine katkı sağlayacaktır. Ayrıca dijital dünya ile çocukları arasında bir güçlü ve işlevsel köprü kurabilmesine olanak sağlayacaktır. Ebeveynlerin çocukların gelişim düzeylerine uygun, dijital iletişim becerilerini geliştirmeleri için eğitimler almaları sağlanabilir. Buna ek olarak, bu konuda okul öncesi öğretmenleri, rehberlik ve psikolojik danışmanlar ile bilgi ve iletişim teknolojileri öğretmenleri bu konuda destek sağlayabilirler. Hem annelere hem de babalara yönelik eğitimler planlanabilir. Eğer varsa çocukların bakımından sorumlu diğer bireylerde bu eğitimlere katılmalıdırlar. Çocukların bağımsız dijital davranışlarını takip edebilmek adına, ebeveyn kontrol uygulamaları kullanılmalıdır. Böylece ebeveynler çocuklarını medyanın zararlarından koruyabilirler ve çocuklarının merak ve ilgilerine göre dijital ortamlarda yönlendirebilirler.

Anahtar kelimeler: Dijital Ebeveynlik, Ebeveyn Medya Arabuluculuğu, Ebeveyn Çocuk İlişkisi, Erken Çocukluk, Dijital Aile, Dijital Çocukluk

University: Istanbul Kültür University
Institute: Institute Of Graduate Studies
Department: Basic Education
Programme: Pre-school Education Master's Program
Supervisor: Prof. Dr. Mehmet Toran
Co-Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Taibe Kulaksız Sabbagh
Degree Awarded and Date: MA – June 2024

THE EFFECTS OF PARENTS OF PRESCHOOL CHILDREN DIGITAL PARENTING AWARENESS AND PARENT MEDIA MEDIATION PROFILE ON PARENT-CHILD RELATIONSHIP

Muammer Enes Bayar

ABSTRACT

There are many factors that determine the quality of the parent-child relationship. In the digital age, family relationships are changing under the influence of technology and moving away from traditional structures. This situation requires parents to reconsider their understanding of their children's development and their knowledge of how to interact in digital environments. Parents should learn how to teach their children relevant technological skills and how to interact with digital tools. In this way, they can both support their children in using technology and prevent conflicts that may arise within the family. From this point of view, the first aim of this study is to examine whether digital parenting awareness, media mediation and parent-child relationship differ according to demographic variables and the second aim is to examine the mediation effect of media mediation behaviours between digital parenting awareness and parent-child relationship of preschool parents.

The study was conducted based on cross survey study model, which is one of the quantitative research methods. Convenient sampling method was used in the study. 327 parents whose children at preschool education participated in the study. Demographic information form, Digital Parenting Awareness Scale (DPSAS), Early Childhood Parent Media Mediation Scale (EPMS) and Child-Parent Relationship Scale (PCRS) were applied to the participants. The data were analysed using t-test, ANOVA, correlation and mediation tests. According to the results, it was found that

there was no significant difference in EPMS and PCRS by gender, employment status, age and daily internet usage time of the parents, while there was a significant difference in the Being a negative model sub-dimension of DPSAS. It was observed that there was no significant difference in any of the scales by education level of the parents. In addition, a significant difference was found only in EPMS by birth order of the child. It was concluded that there was a relationship between EPMS and PCRS and between EPMS and sub-dimensions of DPSAS. The mediation of EPMS between DPSAS and PCRS was analysed with the GLM Mediation Model test. As a result of the model analysis, it was found that EPMS partially mediated between PCRS and all sub-dimensions of DPSAS. When the findings of the study are evaluated, the development of media mediation behaviours of parents will both increase their digital parenting awareness and contribute to the positive management of their relationships with their children. It will also enable them to build a strong bridge between the digital world and their children. Parents can participate trainings to improve their digital communication skills in accordance with their children's developmental levels. In addition, preschool teachers, guidance and psychological counsellors and information and communication technologies teachers can provide support in this regard. Trainings can be planned for both mothers and fathers. Other individuals responsible for the care of children, if any, should also participate in these trainings. Parental control applications should be used to monitor children's independent digital behaviours. Thus, parents can protect their children from the harms of the digital media and can guide their children according to their curiosity and interests.

Keywords: Digital Parenting, Parent Media Mediation, Parent Child Relationship, Early Childhood, Digital Family, Digital Childhood